

Pagh: Naar det foreliggende Lovforslag bliver vedtaget med de af Udvalgets Flertal foreslaede Ændringer, ville vi have en Lov, der kan omfatte alle forekommende Tilfælde af samme Art, saa at Lovgivningsmagtens Virksomhed ikke vil paakræves i hvert enkelt Tilfælde, men kun, for saa vidt der kræves en Bevilling af Staten. Jeg har af de Udtalelser, der baade ved første Behandling og i Dag ere faldne fra det ærede 6te Medlem for 1ste Kreds (Brandes), det Indtryk, at han frygter for, at man ved at vedtage en saadan Bestemmelse krænker Grundlovens § 82. Jeg vil gøre det ærede Medlem opmærksom paa, at vi ere inde i Forhold, hvor der er givet en ret almindelig Tilladelse til at ekspropriere i offentlige Øjemed uden at spørge Lovgivningsmagten. Det er Tilfældet paa flere kommunale Omraader. Men her er der et Forhold, som jeg med den højtærede Formands Tilladelse vil benytte Lejligheden til at henlede den højtærede Konseilspræsident og fungerende Indenrigsministers Opmærksomhed paa, nemlig at der er en mærkværdig Forskel paa den Bemyndigelse, der ved Lovgivningen er givet Landkommuner og Købstadkommuner. Medens vi have en Forordning fra første Decennium i forrige Aarhundrede, der giver Landkommuner Ret til at ekspropriere til Skoler, gives der ikke en tilsvarende Ret med Hensyn til Ekspropriation til Købstadskoler, og for nylig er det Tilfælde indtruffet i en jydsk Købstad, at man ønskede til Udvidelse af Kommuneskolen at ekspropriere en Mark, der ligger umiddelbart op ad denne, men Besidderen, en Enke, vil af Veneration overfor sin afdøde Ægtefælle ikke paa nogen Maade sælge denne Mark, og Kommunen er altsaa ganske udelukket fra at bygge i Fortsættelse af den bestaaende Skole, men maa søge en helt ny Grund. Jeg vil tillade mig at benytte denne Lejlighed til at henlede Hans Ekscellence den fungerende Indenrigsministers Opmærksomhed paa dette Forhold og bede ham tage det under Overvejelse. Muligvis vil han finde, at der var en Anledning til ikke alene at tilvejebringe Lighed i Forholdet mellem By og Land paa dette Omraade, men ogsaa til at give en noget mere almindelig Beføjelse, end vi for Øjeblikket have, til at ekspropriere i kommunale Øjemed.

Holstein-Holsteinborg: Ogsaa jeg maa udtale, at jeg undrer mig noget over, at

det egentlig først nu kommer frem, at en af de Omstændigheder, der have fremkaldt Betænkelse ved at bevare Helsingør som Garnisonsby, var de overordentlig indskrænkede Øvelsespladsforhold. Det fremhæves altsaa her, at det maa betragtes som en Hovedbetænkelse. Det er maaske en Fejl fra min Side, at jeg hidtil har været saa uvidende, men heller ikke jeg har forstaaet, at det skulde være en Hovedbetænkelse paa dette Omraade.

Hvad selve Lovforslaget i øvrigt angaar, nægter jeg ikke, at jeg ser paa det med megen Betænkelse. Grundloven tilsikrer jo Landets Borgere ukrænkelig Ejendomsret og udtaler, at der kun kan ske Brud derpaa, og man kun kan tilpligtes at afstaa sin Ejendomsret, hvor Almenvellet kræver det. Man har altsaa en Foranstaltning, der hedder Ekspropriation. Jeg erkender, at det er en nødvendig Foranstaltning, men den staar for mig altid som noget af det, man betegner som et nødvendigt Ondt, og alt, hvad der i Lovgivningen udvider Ekspropriationsretten og saaledes gør Følelsen af Ejendomsretten mindre tryk, er jeg paa Forhaand en Modstander af og nærer stor Betænkelse ved, saa meget mere som det jo er ganske klart, at der er en Tendens oppe i Tiden, der netop søger at nedbryde denne Tryghedsfølelse med Hensyn til alt, hvad der hedder Ejendomsret. Jeg nærer derfor ogsaa betydelig Betænkelse overfor dette Lovforslag, fordi man der giver Ekspropriationsretten en Udvidelse. Ganske vist, man udvider den selvfølgelig ikke hen i det blaa; Ekspropriationen kan kun finde Sted, naar den er støttet af Lov, og naar Øjemedet gaar ind under det, man kalder almennyttige Foranstaltninger. Jeg erkender selvfølgelig ogsaa, at det, der er Tale om her, militære Øjemed, maa opfattes som gaaende ind under det, der hedder almennyttige Foranstaltninger, for saa vidt som det sikkert er en almennyttig Foranstaltning at træffe Ordninger i Retning af at sikre, at man kan værges sit Lands Neutralitet og Eksistens. Da jeg ikke ser mig i Stand til i Øjeblikket i alt Fald at kunne anvise nogen anden Udvej, skal jeg ikke sætte mig derimod, altsaa ikke stemme imod Forslaget, men min Uvillie overfor en Udvidelse af Ekspropriationsretten er i alt Fald saa stor, at jeg maa nøjes med at sige, at dersom man tænkte sig, at det kom til Afstemning, vilde jeg ikke stemme mod, men jeg vilde heller ikke kunne stemme for Lovforslaget.